

پیمان مولوی

کارشناس اقتصادی

سرم اندک کسب و کارهای نوین در بازسازی اقتصاد مناطق سیل زده

با گذشت چند ماه از سیل ویرانگری که در ابتدای سال جاری در چند استان کشور رخ داد، نحوه برخورد مسئولان اقتصادی کشور با این سیل و دیگر پدیده‌های طبیعی زیر ذره‌بین کارشناسی قرار گرفته است. در پی این سیلاب، صدها هزار هکتار زمین کشاورزی در استان‌های خوزستان، لرستان و بخش‌هایی از شمال کشور که در سال زراعی ۹۷-۹۸ می‌توانست به بهره و محصول برسد و بازار داخلی را پوشش دهد، از بین رفت و بسیاری از شهرک‌های صنعتی زیر آب رفت و تجهیزات و زیرساخت‌های آن به‌طور کامل نابود شد. حالا دولت نه تنها باید به فکر راهکاری برای جبران خسارت‌های ناشی از این سیل باشد، بلکه باید برای پُر کردن جای خالی محصولات تولیدی این استان‌ها در بازار داخلی نیز تمهیداتی ببیند. ضمناً بیکاری نیروی کاری که زمین یا شغل خود را در این حادثه طبیعی از دست داده نیز معضل دیگری است که باید برای حل آن، اقدامی کرد. بر این اساس، معتقدم دولت باید در اندیشه پکیج تامین مالی کامل برای جبران خسارت‌های ناشی از سیل باشد که چنین مجموعه تسهیلاتی هم در طولانی مدت فراهم و تکمیل می‌شود و هم در طولانی مدت باید به کار گرفته شود. بخشی از این پکیج تامین مالی باید صرف پرداخت تسهیلات از بانک‌ها به کارخانه‌ها برای ترمیم خسارات و خرید ماشین‌آلات شود.

بخش دیگری از آن باید به مصرف بهبود وضعیت رفاه اجتماعی شهرها و روستاهای درگیر سیل برسد که شامل بیمه‌های بیکاری و ترمیم امکانات درمانی و سرعت بخشی به ساخت و ساز و احیای واحدهای مسکونی و ایجاد امکات اولیه شهری و روستایی است. ساخت جاده‌ها و احیای پل‌ها و بخش‌هایی که ضرورت اساسی شهر و روستا هستند نیز در شمار این کمک‌ها قرار می‌گیرد. بعد از آنکه دولت برای احیای بافت شهری و زیرساخت‌ها اقدام کرد، فرصت‌های شغلی حاصل از عملیات عمرانی تعداد زیادی از جمعیت شهرهای سیل زده را وارد کار خواهد کرد. فرصت‌های شغلی که در نتیجه فرایند بازسازی ایجاد می‌شود، به مشاغل استارت‌آپی و کسب و کارهای نوین فرصت عرض اندام خواهد داد که البته استفاده از عدم استفاده از آن‌ها بستگی به اقدامات دولت و نهادهای اجرایی دارد. با کمک استارت‌آپ‌ها و روش‌های نوآورانه در مناطق سیل زده می‌توان سیستم‌های جدید و بانک‌های اطلاعاتی درستی داشت و می‌توان روند فعالیت‌ها را موفقیت پروژه‌های بازسازی را بهتر بررسی کرد. استارت‌آپ‌ها کمک می‌کنند فراوری اطلاعات و تعیین منابع و کنترل برای مصارف منابع درست باشد. اگر دولت در پکیج تامین مالی خود بخشی از تسهیلات را نیز به ایجاد کسب و کارهای نوین و دانش‌بنیان در مناطق سیل زده اختصاص دهد، این کسب و کارها در این مناطق به تدریج رشد خواهد کرد، ولی سهم آن‌ها در بازسازی این مناطق و به‌طور کلی در اقتصاد این مناطق چنانچه واقع بین باشیم بسیار اندک خواهد بود.

تغییر فاز اقتصادی برنامه بلندمدت می‌خواهد

در مورد سیلاب بهار ۹۸ و بازسازی مناطق آسیب‌دیده از سیل، نکاتی وجود دارد که باید به آن توجه کرد. برآوردهایی که از خسارات ایجاد شده توسط سیل انجام شده، نشان می‌دهد وقوع سیل به بخش زیادی از زیرساخت‌های شغلی و تولیدی در مناطق سیل زده آسیب زده است که جبران آن به راحتی امکان‌پذیر نیست. بیشترین آسیب به زیرساخت‌های کشاورزی وارد شده و صنعت در مرتبه بعدی قرار دارد. در برخی استان‌ها زمین‌های کشاورزی خسارت شدید خورده و در برخی دیگر زمین‌های کشاورزی کاملاً از بین رفته است و حداقل تا چند سالی امکان احیای مجدد آن وجود ندارد. دولت‌ها معمولاً در چنین شرایطی با تزریق تسهیلات بانکی یا مبالغ پلاعوض که البته بخش محدودی از نیاز این مناطق را پوشش می‌دهد، سعی در ترمیم ویرانی‌ها یا حداقل تسکین درد مردم این مناطق دارند که طبیعتاً در بلندمدت سیاست‌گذاری‌ها و قوانین جدیدی را می‌طلبد. تجربه اعطای تسهیلات بانکی یا پرداخت بسته‌های حمایتی در مناطق زلزله زده کرمانشاه نشان داد، دولت با این سیاست‌ها نمی‌تواند به بهبود شرایط این مناطق یا بازسازی کامل واحدهای مسکونی و احیای بخش‌های تولیدی و فرصت‌های شغلی بپردازد، بنابراین ضرورت دارد دولت با درس گرفتن از

تجربه سابق، در خصوص مناطق سیل زده، راه گذشته را طی نکند. از سوی دیگر، باید توجه کرد کسانی که در مناطق سیل زده سکونت دارند، دچار آسیب‌های جدی اقتصادی، اجتماعی و حتی روانی ناشی از سیل شده‌اند که امکان تحمیل تغییرات جدید به این مناطق را از آن‌ها سلب می‌کند. شاید این تصور وجود داشته باشد که با تغییر یافت و بستر شغلی کسب و کارها در مناطق سیل زده که اینک با تخریب واحدهای صنفی سنتی؛ بستر آن فراهم شده است، می‌توان هم به بهبود تکنولوژی در این مناطق و هم به اقتصاد کشور به‌طور کلی کمک کرد.

به بیان دیگر این باور در برخی مسئولان و صاحب‌نظران وجود دارد که اکنون که مشاغل سنتی خواه‌ناخواه به دلیل سیل از میان رفته، سرمایه‌های بازسازی را صرف جایگزینی مشاغل نوین و دانش‌محور با مشاغل سنتی و قدیمی کنیم، اما نباید از این امر غفلت کرد که تغییر فاز اقتصادی یک منطقه یا تغییر مدل کسب و کارهای یک محدوده جغرافیایی به فوریت امکان‌پذیر نیست و زمان زیادی نیاز خواهد داشت. ما مدل‌هایی از ایجاد دهکده‌های فناوری در دنیا سراغ داریم که موفق عمل کرده‌اند و سرعت شکل‌گیری آن‌ها نیز به نسبت بالا بوده، اما اگر به سوابق این کشورها بنگریم متوجه می‌شویم اقتصاد

این کشورها از اقتصاد سنتی متکی به تولیدات ارزش افزوده پایین از مدت‌ها قبل به اقتصاد دانش‌محور و متکی به محصولات فناورانه و دانش‌بنیان تغییر جهت داده بوده است. بسیار خوش‌بینانه است اگر تصور کنیم این اتفاق در مناطق سیل زده ایران که از محروم‌ترین مناطق کشور هستند، نیز به سرعت خواهد افتاد. از طرفی حضور مشاغل جدید در مناطق سیل زده به راحتی میسر نیست. به این معنی که سرمایه اجتماعی و انسانی لازم برای انجام این کار با وجود تفاوت‌های قومیتی، شغلی و جغرافیایی در استان‌های درگیر سیل، فراهم نیست. اگر بخواهیم واقع‌بینانه به امکان و احتمال حضور استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های دانش‌محور در مناطق سیل زده در شرایط موجود کشور بنگریم می‌توان نقش این شرکت‌ها را در رشتاب بخشیدن به فعالیت‌های دولت و دیگر ارگان‌های ذی‌ربط در اقدامات بازسازی و حمایتی که به صورت سنتی هنگام وقوع این سوانح انجام می‌شود، خلاصه کرد. البته بخش خصوصی توان و تمایل حمایت از شکل‌گیری هسته‌های استارت‌آپی در مناطق سیل زده را دارد. کمک‌های گسترده بخش خصوصی و مردم به مناطق سیل زده نشان داد، این بخش هم به لحاظ انسانی و هم به لحاظ سرمایه‌ای آمادگی همکاری

مرتضی عزتی

کارشناس اقتصادی

وقوع سیل به بخش زیادی از زیرساخت‌های شغلی و تولیدی در مناطق سیل زده آسیب زده است که جبران آن به راحتی امکان‌پذیر نیست. بیشترین آسیب به زیرساخت‌های کشاورزی وارد شده و صنعت در مرتبه بعدی قرار دارد.

تقدیر ۱۹۶ نماینده مجلس از عملکرد وزیر رفاه

احمد امیرآبادی فراهانی عضو هیئت‌رییسه مجلس شورای اسلامی، در جلسه علنی روز سه‌شنبه مجلس بیانیه ۱۹۶ نفر از نمایندگان خانه ملت را در قدردانی از عملکرد وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی قرائت کرد.

در این بیانیه آمده است: «جامعه کارگری، تعاون‌گران، کارآفرینان، بازنشستگان، مددجویان، ایتم و زنان سرپرست خانوار، این وزارت‌خانه را پناهگاه خود می‌دانند. سوابق عملکرد و مدیریت آقای کشور، مدیریت موفق بوده و نشان داده که می‌تواند تغییر و تحولات اساسی در بهبود معیشت و افزایش رفاه اجتماعی برای افراد تحت پوشش و جامعه هدف آنها به وجود آورد.»

می‌توان بخشی از بودجه‌ای را که به پیشنهاد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری هر ساله در قانون بودجه به دانشگاه‌ها و مراکز رشد و پارک‌های علمی و فناوری تخصیص می‌یابد و متأسفانه این بودجه بیشتر از آنکه صرف توسعه نوآوری شود صرف پرداختن به همایش‌های غیر ضروری می‌شود- به ایجاد مراکز تمرکز استارت‌آپ‌ها در مناطق آسیب‌دیده از بلایای طبیعی اختصاص داد و جوانان بومی همین مناطق و سایر استان‌ها را به حضور در این مراکز و کشف ظرفیت‌های مغفول و ارائه راهکارهای نوین برای بهبود وضعیت اقتصادی و بهروری این مناطق، تشویق کرد. ایران یکی از مخاطره‌ناک‌ترین کشورهای از نظر زلزله و دیگر حوادث طبیعی است و به همین دلیل ما نیازمند رویدادهایی هستیم که توجه فعالان حوزه نوآوری و فناوری را به مشکلاتی که کشورمان هنگام بروز حوادث طبیعی با آن مواجه می‌شود و مشکلاتی که بعد از وقوع این حوادث در این مناطق ایجاد می‌شود، جلب کند. این مشکلات اغلب به مدیریت سنتی مادر بحران‌ها بازمی‌گردد، اما در نظر جوانان خلاق حوزه نوآوری و فناوری، همین مشکلات فرصت‌های بی‌شماری در خود دارد که می‌توان از آن‌ها برای خلق ارزش افزوده و ثروت استفاده کرد.

و بسته‌های حمایتی از مردم سیل زده حمایت کند، اما پس از آن تعریف حمایت از سیل‌زدگان باید عوض شود و بسترهای مناسب برای حضور سرمایه‌گذاران در مناطق سیل زده فراهم شود. بهره بردن از توان جوانان نوآور و شرکت‌های دانش‌پایه در مناطق سیل زده از یک‌سو مستلزم شناخت ظرفیت‌های این مناطق است و از سوی دیگر به توان سازماندهی استارت‌آپ‌ها و صاحبان ایده و سوق دادن آن‌ها به فرصت‌یابی و رفع مشکلات مناطق سیل زده و نهایتاً جلب حمایت بخش خصوصی و دولت از آن‌ها بستگی دارد. فعالان استارت‌آپی به معنای عام کلمه که شامل تمام فعالان حوزه نوآوری و فناوری است نیاز چندانی به تشریفات و مطالعات مفصل امکان‌سنجی- که دیگر فعالان اقتصادی هنگام ورود و کار در یک منطقه به آن نیاز دارند- احساس نمی‌کنند. معتمد وظیفه سازماندهی جوانان نوآور و استارت‌آپ‌ها و بردن آن‌ها به متن مشکلات مناطق سیل زده باید به عهده یک نهاد دولتی مثل معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری باشد. با برگزاری چند فم‌تور ساده و بی‌تکلف می‌توان جوانان استارت‌آپی را با نیازها و ظرفیت‌های مناطق سیل زده آشنا کرد و از آن‌ها خواست برای رفع این نیازها از روش‌های خلاقانه ایده‌پردازی کنند. همچنین